

Capitolul I

Se nimeresc a fi câteodată pe meleagurile noastre așa niște firi de oameni, că niciodată, oricât ar trece de când le-ai întâlnit, nu poți să ți le amintești fără să ți se înfioare sufletul. Printre ele se numără și Katerina Lvovna Izmailova, eroină la un moment dat a unei drame cumplite, în urma căreia nobilii noștri au început, de la o vorbă aruncată, să o numească Lady Macbeth din Mțensk.

Katerina Lvovna nu era frumoasă din naștere, dar era o femeie foarte plăcută la vedere. Nu trecuse de douăzeci și patru de ani și nu era înaltă, dar era bine făcută, cu gâtul parcă dăltuit în marmură, umeri rotunzi, sâni tari, năsuc drept, finuț, ochi negri, vii, frunte înaltă, albă, iar părul îi bătea în albastru de negru ce era. O măritaseră cu unul de-al nostru, negustorul Izmailov din Tuskari, gubernia Kursk, nu din dragoste ori că ar fi existat vreo atracție, ci așa, pentru că Izmailov o ceruse, iar ea era fată săracă și nu avea de ales. La noi în oraș, casa Izmailovilor nu era cea de pe urmă: ei făceau negoț cu făină de patiserie, țineau în arendă o moară mare din județ, aveau o grădină care aducea câștig și o casă frumoasă la oraș. Negustorii, în general, erau oameni înstăriți. Iar Izmailovii nici nu aveau familie mare: socrul, Boris Timofeici, care se apropia de optzeci de ani, rămas văduv de multă vreme, fiul său, Zinovi Borisîci, soțul Katerinei Lvovna, și el om la cincizeci de ani, și ea, Katerina Lvovna, atât. Copii, după cei cinci ani de când se măritase cu Zinovi Borisîci, Katerina Lvovna n-avea. Zinovi Borisîci nu avea copii nici de la prima nevastă, cu care trăise douăzeci de ani până să rămână văduv și să se însoare cu

Katerina Lvovna. Avusese în gând și nădărduse să îi dea Dumnezeu barem din a doua căsătorie un moștenitor al numelui și al capitalului său de negustor; dar nu avea acest noroc nici cu Katerina Lvovna.

Faptul că nu avea copii îl amăra foarte tare pe Zinovi Borisici, dar nu numai pe Zinovi Borisici, ci și pe bătrânul Boris Timofeici, și chiar și pe Katerina Lvovna o întrista rău. Câteodată, de atâta plictis în foișorul de negustori, cu gard înalt și cu câinii de pază scoși din lanț, pe tânăra negustoreasă o apuca un alean de ajungea la prostrație, și s-ar fi bucurat, numai Dumnezeu știe cât s-ar fi bucurat să aibă de dădăcit o fetiță; dar erau și momente când se sătura să-și tot impute: „Ce mi-o fi trebuit să mă mărit; de ce oi fi pecetluit soarta unui om, stearpa de mine?“, de parcă chiar ar fi săvârșit o crimă și față de soț, și față de socru, și față de tot cinstitul lor neam negustoresc.

Cu toată îndestularea și traiul lor bun, viața Katerinei Lvovna în casa socrului era cât de poate de plicticoasă. În vizite nu mergea mai deloc, dar nici dacă se ducea cu bărbatu-său pe la negustorimea lui nu era nici o bucurie. Tot oameni severi: se uitau la ea cum șade, și cum trece, și cum se ridică; iar firea Katerinei Lvovna era focoasă, și cum, până să se mărite, trăise în sărăcie, era deprinsă să fie francă și liberă: să dea o fugă cu vedrele la râu și să se scalde doar în cămașă lângă debarcader, ori să cearnă pe deasupra porțiței o ploaie de coji de semințe peste vreun flăcău care trecea pe-acolo; dar aici era cu totul altfel. Socrul și bărbatul se sculau cu noaptea-n cap, la ora șase beau un ceai și, gata, la treabă, iar ea umbla de una singură de colo-colo, dintr-o odaie într-alta. Peste tot curat, peste tot liniște și pustiu, candelile strălucesc sub icoane, și nici un sunet viu, nici un glas omenesc prin toată casa.

Umblă, umblă Katerina Lvovna prin odăile pustii, o ia căscatul de plictiseală și urcă scara la iatacul ei conjugal, făcut la micul mezanin înalt. Mai șade și-aici, se uită cum se cântărește cânepa ori se înmagazinează făina de patiserie în hambare – și iar o prinde căscatul, și se și bucură: mai aștește o orișoară-două,

dar când s-o trezi – iarăși urâtul acela rusesc, urât de casă negustorească, din cauza căruia se spune că îți vine să-ți pui cu dragă inimă ștreangul de gât. De citit, Katerina Lvovna nu era amatoare, dar nici cărți, în afară de patericul de la Kiev, nu erau în casă.

O viață plicticoasă trăise Katerina Lvovna în bogata casă a socrului ei în timpul celor cinci ani ai vieții cu un soț ursuz; dar, ca de obicei, nimeni nu dăduse nici cea mai mică atenție acestei plictiseli a ei.

Capitolul II

În cea de-a șasea primăvară a căsniciei Katerinei Lvovna, stăvilarul de la moara Izmailovilor s-a rupt. Ca un făcut, la moară era mult de lucru în acel moment, iar ruptura a fost mare de tot: apa s-a dus sub talpa de jos a iezăturii goale și nu era chip să se facă repede ce trebuia. A mânat Zinovi Borisovici la moară oameni din tot districtul, și el însuși stătea acolo fără răgaz; de treburile de la oraș se ocupa acum doar bătrânul, iar Katerina Lvovna tânjea acasă zile întregi singură-singurică. Mai întâi, urâtul i-a fost și mai mare în lipsa soțului, dar acum i se părea că era mai bine: că era mai slobodă. Nu se omorâse niciodată după soț, iar fără el, măcar era unul mai puțin care să-i comande.

Ședea odată Katerina Lvovna în foișorul ei la fereastră, căsca și iară căsca, fără să se gândească la nimic anume, de i se făcu până la urmă și rușine să mai caște. Iar afară era o vreme minunată: cald, lumină, vesel, și prin verdele grilaj din lemn al grădinii se vedea cum zburau prin copaci de pe o creangă pe alta păsărele de tot felul.

„Dar chiar, ce tot casc?“ se gândi Katerina Lvovna. „Ia să mă scol eu și să mă plimb prin curte ori să mă duc prin grădină.“

Și-a pus Katerina Lvovna o hăinuță veche de stofă pe ea și a ieșit.

În curte era așa de lumină și așa de bine de respirat, iar în galeria de lângă magazii nu mai conteneau niște hohote vesele.

— Da' ce-i bucuria asta pe voi? îi întrebă Katerina Lvovna pe niște lucrători de-ai socrului ei.

— Uite, măicuțiță Katerina Ilvovna¹, cântăriră o scroafă vie, îi răspunse un lucrător bătrân.

— Ce scroafă?

— Păi iacă, scroafa Aksinia de-a născut un băiat, pe Vasili, și nu ne-a chemat la botez, zise cu îndrăzneală și veselie un flăcău cu un chip frumos și obraznic, încadrat de niște bucle negre ca smoala și de o bărbuță abia mijită.

În clipa aceea, din hârdăul pentru făină agățat de cumpăna cântarului s-a ivit mutra grasă a rumenei bucătărese Aksinia.

— Diavoli ce sunteți, draci împielițați, ocăriți bucătăreasa canonindu-se să se agațe de pârghia de fier și să iasă din hârdăul mare care se bălăgănea.

— Opt puduri cântărește până-n prânz, iar dacă mănâncă un sac de fân nu ne mai ajung greutateile, dădu iar lămuriri flăcăul cel frumos și, răsturnând hârdăul, o aruncă pe bucătăreasă pe un sac de rafie aflat într-un colț.

Muierea, ocărând în glumă, începu să-și îndrepte hainele pe ea.

— Ia spuneți, eu cât oi cântări? întrebă în glumă Katerina Lvovna și, apucând frânghia, urcă pe scândura cântarului.

— Trei puduri și șapte funți, răspunse tot flăcăul cel frumos, Serghei, după ce aruncă greutatea pe cântar. Mare minune!

— Da' ce te minunezi?

— Păi cum să cântăriți dumneavoastră trei puduri, Katerina Ilvovna? Dumneavoastră, așa socot eu, trebuie să fiți purtată pe brațe cât e ziua de lungă, și nici că se simte vreo istoveală, ba chiar se simte ca o plăcere.

— Da' ce, eu nu-s om, cum adică? Vezi bine că obosești, răspunse roșind ușor Katerina Lvovna, dezobișnuită de vorbe din acestea, și simți că o năpădește o bruscă dorință de a înnădi vorba, de flecăreală veselă și glumeață.

— Dumnezeule mare! În fericita Arabie v-aș duce, răspunse Serghei la remarcă ei.

---

1. Pronunție greșită a patronimicului Lvovna. (N. tr.)

— Nu judeci bine, flăcăule, zise un mujic pipernicit, care căra și el la magazie. Ce-nseamnă greutate în noi? Păi trupul omului trage? Trupul nostru, dragă omule, nu-nseamnă nimic la greutate: puterea noastră, puterea trage – nu trupul!

— Da, eu cât am fost fată eram grozav de puternică, zise neputând iar să se stăpânească Katerina Lvovna. Nu mă biruia chiar orice bărbat.

— Păi ia să vedem dacă-i așa; mânuța, dacă-mi îngăduiți, ceru flăcăul cel frumos.

Katerina Lvovna se fâstăci, dar îi întinse mâna.

— Au, dă jos verigheta, mă doare! țipă Katerina Lvovna când Serghei îi strânse mâna în mâna lui, iar mâna liberă i-o puse în piept, împingându-l.

Flăcăul îi dădu stăpânei drumul la mână și, îmbrâncit, făcu doi pași într-o parte.

— Mda, și ține seamă că-i femeie, rămase uimit mujicul cel mărunț.

— Apăi nu, îngăduiți domnia voastră să ne luăm la luptă, ripostă scuturându-și buclele Serioja.

— Ei, haide, răspunse Katerina Lvovna înveselindu-se și ridicând cotișoarele.

Serghei o cuprinse pe tânăra stăpână și-i strivi sânii tari de cămașa lui roșie. Abia mișcă puțin umerii Katerina Lvovna, că Serghei o ridică de jos, o ținu în brațe, o strânse și o lăsă ușurel pe o baniță răsturnată.

Katerina Lvovna nici nu apucase să facă uz de laudata ei putere. Roșie ca focul, își îndreptă, acolo, pe baniță, hăinuța căzută de pe un umăr și ieși fără o vorbă din hambar, iar Serghei tuși voinicește și strigă:

— Ia haideți nărozii nărozilor! Pune-acolo, nu căsca gura; să ne fie cu folos ce-o să fie de prisos!

Ca și cum nu-i păsa de ce fusese.

— E un fustangiu afurisit' ăsta de Seriojka, zise bucătăreasa Aksinia târându-se după Katerina Lvovna. La toate le fură mințile – că-i înalt, că-i fățos, că-i frumos. Zi orice femeie,

că pușlamaua o și ademenește și-o duce-n păcat. Și mai e și nestatornic, pușlamaua, mai rău decât nestatornic!

— Dar tu, Aksinia... cum e, zise tânăra stăpână mergând înaintea ei, îți trăiește băiatul?

— Trăiește, maică, trăiește – ce-i pasă! Că unde nu-i nevoie de ei – acolo, la ăia și trăiesc.

— Și de unde-l ai?

— Ei, na! Așa, din dezmăț – că doar trăiești în popor – din dezmăț.

— De mult e flăcăul ăsta pe la noi?

— Cine, Serghei ăsta ?

— Da.

— De vreo lună o fi. La Kopicinovi a slujit pân-acu', da' l-a gonit stăpână-su. Aksinia coborî vocea și adăugă: Cică s-a iubit chiar cu stăpână-sa... Că uitate, fi-i-ar sufletul de trei ori afurisit, atâta-i de îndrăzneț!

Capitolul III

Un amurg cald și lăptos adăsta peste oraș. Socrul Boris Timofeici nu era nici el acasă: se dusese la un vechi prieten la moșie, poruncise să nu fie așteptat nici la cină. Neavând ce face, Katerina Lvovna și-a început seara devreme, și-a deschis fereastra la ea în foișor și, rezemându-se pe pervaz, își cojea semințe de floarea-soarelui. Servitorii, după ce și-au luat cina în bucătărie, s-au împrăștiat prin curte să se culce: care pe la magazie, care prin hambare, care prin fânăriile înalte și frumos mirositoare. În urma tuturor a ieșit din bucătărie Serghei. A umblat prin curte, a dat drumul câinilor din lanț, a fluierat și, trecând pe lângă fereastra Katerinei Lvovna, s-a uitat la ea și i-a făcut o plecăciune adâncă.

— Bună, i-a spus încet din foișorul ei Katerina Lvovna, iar curtea amuțise de parcă era pustie.

— Doamnă! a rostit peste două minute cineva la ușa Katerinei Lvovna.

— Cine-i acolo? a întrebat Katerina Lvovna speriată.

— Binevoii să nu vă speriați: sunt eu, Serghei, a răspuns lucrătorul.

— Ce-ți trebuie, Serghei?

— O treb'șoară cu dumneavoastră am, Katerina Lvovna: doresc să vă cer o favoare pentru un lucru mărunț; îngăduiți-mi să intru pentru o clipă.

Katerina Lvovna a întors cheia în broască și l-a lăsat pe Serghei să intre.

— Ce vrei? a întrebat ducându-se spre fereastră.

Cuprins

Lady Macbeth din Mțensk	5
O voință de fier	67
O mică greșeală	161
Alungarea diavolului	177
Șeramur.	197
Colierul de perle	283